

Pagrindinės išvados:**1. Skurdas ir socialinė atskirtis lieka pagrindiniu kliuviniu neleidžiančiu pasiekti ES 2020 integracinio augimo tikslų**

ES lygmeniu ir daugumoje valstybių narių, numatytų ES tikslų siekimas užimtumo, skurdo ir socialinės atskirties srityse yra žymiai atitolęs negu ankstesniais metais. 2011-2012 metais skurdo lygis išaugo daugelyje valstybių narių ir atrodo ši tendencija tebesitęsia. Nepaisant padidėjusio dėmesio skurdui ir socialinės atskirties mažinimui, metinėje augimo apžvalgoje ir valstybėms suformuluotose rekomendacijose toliau dėmesys skiriamas daugiausiai ekonomikos augimui, pagrįstam fiskaliniu konsolidavimu ir konkurencingumu rėmimu.

2. Ekonominė krizė ir panaudotos priemonės jai įveikti skatina skirtumas kalbant apie socialinę gerovę ir socialinę apsaugą ES; šių priemonių pasekmės matomos, ypač Programos valstybėse:

Tuo metu, kai kurios šalys yra mažiau spaudžiamos ekonominių pasikeitimų ir daugiau išvystyta socialinės gerovės sistema vykdo modernizavimo ir viešųjų finansų tvarumo reformas, menkiau apsaugotos šalys gauna ES finansinę paramą (teikiama pagal Europos Stabilumo Mechanizmus) imasi drastiškų biudžetų karpymo veiksmų, kurie turi pasekmių socialinės gerovei. Tokiu būdu tarp šių dviejų valstybių grupių yra didindamas atstumas, kalbant apie socialinę apsaugą. Šie skirtumai padidina skirtumus tarp centrinės/šiaurės ir pietų/periferinių Europos regionų.

3. Nuolatinė krizė sukelia nelygybę ir socialinę atskirtį valstybėse narėse ir tarp jų

Ši tendencija gali lemti socialinės sanglaudos lūžį, ne tik tarp šalių, bet ir šalyse, kurios yra kelianti nerimą tendencija, atsižvelgiant į tai, kad ankstesniais dešimtmečiais socialinė sanglauda buvo vienas iš principų, grindžiančių ES integracijos procesą. Norint ištaisyti šią situaciją prireiks ilgalaikių priemonių, kadangi dabartinis procesas kenkia progresui kurti Europą lygių galimybių ir socialinio teisingumo pagrindu.

4. Dabartinės reformos turi neigiamą poveikį prieigai prie socialinių paslaugų ir socialinės apsaugos, ypač labiausiai pažeidžiamiems žmonėms

Šalyse, kuriose socialinė apsauga yra labiau išvystyta, pažeidžiami žmonės patiria vis didesnius prieigos apribojimus į socialines išmokas (didėjantys reikalavimai, mažesnės pajamos ir t.t.). Valstybėse, kur mažiau išvystyta socialinė apsauga (dažniausiai pietų/periferinių) socialinė atskirtis yra didesnė ir socialinės apsaugos sistemos, įskaitant išmokas, negali patenkinti individualių poreikių, lemia ne tik žmonių atskyrimą nuo ekonominės sistemos, bet taip pat viešųjų paslaugų.

5. Pastebimas didėjantis darbo rinkos sąlygų blogėjimas, lydimas darbo vietų praradimų ir nedarbo augimo

Daugelyje šalių nedarbo ir bedarbystės didėjimas tampa struktūriniu nedarbu, ilgalaikio nedarbo dalimi (daugiau nei 12 mėn.), taipogi, nedarbas tarp jaunimo (15 – 24m.) pastoviai auga, pasiekdamas nepriimtina lygį; daug jaunų žmonių yra be darbo, išsilavinimo ar

mokymų, tai gali pakenkti jaunų žmonių įdarbinimo galimybėms ateityje, kartu apsunkintų darbo rinkos plėtotę, ypač pažeidžiamose ES narėse.

6. Dirbančiųjų skurdas ir nestabilus užimtumas didėja

Didėjantis dirbančiųjų skurdas yra svarbus pajamų nelygybės veiksnys ne tik dėl aukšto nedarbo lygio, bet taip pat dėl augančių laikino ir ne visos dienos darbo kontraktų skaičiaus, taipogi dėl mažų darbo užmokesčių, trūkstančios ar ribotos socialinės apsaugos ir išmokų (darbo lankstumas dažniausiai sukelia darbo vietų nesaugumą). Tai ypač paveikia jauną žmogų, kuris po nedarbo laikotarpio, gali tapti dirbančiu vargšu.

7. Dabartiniai duomenys rodo, kad vaikus ir jaunimą veikia aukštesnio lygio ir gilesnių formų skurdas, socialinė atskirtis

Vaikai, ilgalaikiai bedarbiai, jaunimas ir žmonės turintys žemą išsilavinimo lygį buvo labiausiai paveikti krizės. 2011 metais, 37,9 proc. ES gyventojų negalėjo leisti sau neplanuotų išlaidų. Tikėtina, kad daugelyje šalių vaikų skurdo lygis ateinančiais metais augs, tai paveiks kiekvieną vaiko vystymosi sritį ir sukels ilgalaikes pasekmes. Jaunimo skurdas ir skurdo perdavimas jauniems žmonėms tampa didžiuliu rūpesčiu, bet ši problema nėra išvelgiama kaip ES ar nacionalinio lygmens prioritetas.

8. Sumažinimas ar laikinas atsisakymas tam tikrų pagrindinių socialinių paslaugų yra vienas iš skaudžiausių veiksnių

Daugelis šeimų patiria pastebimą esamų gyvenimo sąlygų pablogėjimą. Griežto taupymo priemonės sumažina visuomeninių paslaugų prieinamumą ir kokybę, kurios yra labai svarbios žmonėms, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis; didėjantys pagrindinių paslaugų mokesčiai (sveikatos, komunaliniai) turi ilgalaikį, žalingą poveikį žmogaus orumui, įsidarbinimui ir galimybei pilnai dalyvauti visuomenės gyvenime.

9. Didesnė dalis imigrantų patiria skurdo riziką ir socialinę atskirtį

Vyriausybės ir Europos Sąjunga stengiasi racionalizuoti ir kontroliuoti migracijos srautus. Kai kurios priemonės, ribojančios imigracijos politiką, pašalina imigrantus iš oficialios darbo rinkos ar socialinės apsaugos sistemos; nelegalios imigracijos augimas tikriausiai sukels išnaudojimo darbe problemos didėjimą.

10. Nepaisant didėjančios Romų tautybės žmonių klausimų svarbos ES darbotvarkėje, tikroji pažanga, gerinant jų gyvenimo sąlygas ir galimybes, išlieka ribota

Daugelį nacionalinių Romų tautybės žmonių integracijos strategijų būtina tobulinti, nustatant konkrečius tikslus, apibūdinančius konkrečias priemones ir nustatyti tam tikrus ekonominius išteklius. Šiuo metu jie neturi tikro ar teigiamo poveikio nacionalinei šalių politikai Romų atžvilgiu. Kai kurios šalys išsiunčia iš šalies Romų tautybės piliečius, nesuteikdami jiems teisės į padorų būstą arba galimybės mokytis ir dirbti dėl laikinų tam tikrų šalies apribojimų.

11. Daugelyje šalių ES lėšų išlaidų lygis yra žemas ir nevyriausybinių organizacijų prieiga prie fondų lėšų tebėra ribota

Šalys, turinčios aukštesnį nedarbo lygį ir socialinę atskirtį yra tarp tų šalių, kuriose yra žemesnis ES lėšų išlaidų lygis. Caritas Europa yra susirūpinę šiuo klausimu. Kai kurios šalys didina lėšas, skatinti socialinę įtrauktį, pastovų planavimą, lėšų perskirstymą, atsižvelgiant į naujus socialinius poreikius. Nevyriausybinių organizacijų prieiga prie ES ESF fondo lėšų yra ribota.

12. Metinė Augimo ataskaita 2013 m. ir toliau telkia dėmesį į priemones, skatinančias ekonominį augimą, nekreipiant daug dėmesio į įvairias priemones kovoti su skurdu ir socialine atskirtimi

Nors valstybių narės pirmą kartą yra kviečiamos užkirsti kelią vaikų skurdui, peržvelgti mokesčių sistemas, kurios padidina namų ūkių skolų lygį, ir suteikti kokybišką ir prieinamą vaikų priežiūrą, ataskaitoje labai mažai skiriama dėmesio priemonėms kovai su skurdu, o tai ir toliau didina skurdą daugumoje valstybių narių.

13. Tik keletas 2013 metų valstybėms suformuluotų EK rekomendacijų pamini skurdo ir socialinės atskirties klausimą; kai kurios iš rekomendacijų gali sukelti skurdo ir socialinės atskirties augimą

Nors yra keletas valstybėms suformuluotų rekomendacijų, kurios mažina skurdo ir socialinės atskirties lygį, tačiau dauguma yra nepakankamos ar nepakankamai detalios ir gali tiesiogiai padidinti skurdo lygį (kai kurios susiję su biudžeto apkarpymu ir mažesniu visuomeniniu investavimu). Kai kurios rekomendacijos gali turėti neigiamą poveikį, priklauso kaip paaiškintos ir įgyvendintos.

14. Valstybėse narėse trūksta diskusijų ir konsultacijų su partneriais apibrėžiant nacionalinių reformų gaires

Menkas viešų konsultacijų lygis rodo spragą tarp visuomenės ir sprendimų priėmėjų politikoje. Tai prisideda prie suvokimo, kad ir procesai nėra vykdomi demokratiškai. Tokio suvokimo pasekmės gali pakenkti ES kaip organizacijai, kuri pasirodys kaip nutolusi nuo paprastų žmonių realybės.